

22.3.2017

Dnro 1002/280317**Sosiaali- ja terveysministeriö**
STM 068:00/2015**Lausunto luonnoksesta laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa**

Suomen Apteekkariliitto esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Sote-uudistuksen tavoitteena on varmistaa ihmisille yhdenvertaiset ja nykyaikaiset sosiaali- ja terveyspalvelut järkevillä kustannuksilla. Osana uudistusta lisätään asiakkaiden valinnanvapautta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Sitä varten on tarkoitus säätää valinnanvapauslaki. Lain tavoitteena on, että valinnanvapaus lisää asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia, nopeuttaa palveluun pääsyä ja parantaa palvelujen laatua ja kustannusvaikuttavuutta.

Apteekit tuottavat perustoimintanaan lääkkeisiin liittyviä palveluja, joista tärkeimpiä ovat reseptilääkkeiden toimittaminen, itsehoitolääkkeiden myyminen, ex tempore-lääkkeiden valmistaminen sekä kaikkiin lääkkeisiin liittyvä neuvonta.

Reseptilääkkeiden toimittamisen yhteydessä apteekissa varmistetaan lääkemääräyksen oikeellisuus, tarkistetaan lääkkeen annostus, tehdään tarvittaessa lääkevaihto, informoidaan asiakasta korvausjärjestelmään ja lääkkeen hintaan liittyvistä seikoista ja tehdään lääkkeiden suorakorvaukseen liittyvät toimenpiteet. Usein apteekissa käydään läpi asiakkaan lääkitystä ja seulotaan mahdolliset yhteisvaikutukset ja päällekkäislääkitys.

Perustehtäväänsä liittyen apteekit myös lähettävät reseptejä uudistettavaksi, hankkivat potilaille erityislupavalmisteita sekä huolehtivat dialyysinesteiden kuljettamisesta potilaiden kotiin.

Viime vuosikymmenen aikana apteekit ovat ottaneet perinteisten palvelujen rinnalle myös uusia lääkehoidon toteutumista tukevia palveluja. Niissä yhteistyö apteekkien ja muun terveydenhuollon välillä on olennainen osa toimintaa ja edellytys palveluntuotannolle. Yhteistyön rakentaminen on edellyttänyt pitkäjänteistä toimintaa.

Apteekkien palvelut osana sosiaali- ja terveysuudistusta

Avohuollon apteekit käytetyimpänä terveydenhuollon lähipalveluna Suomessa tuottavat terveyttä kansalaisille ja säästöjä terveydenhuollon kokonaiskustannuksiin. Apteekkitoiminnalla

voidaan merkittävästi tukea sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamista – hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista, palveluiden yhdenvertaisuutta ja saatavuutta sekä kustannusten hillintää.

Lääkehoidon arviointipalveluilla selvitetään lääkityksen mahdollinen osuus potilaan terveysongelmiin. Palvelu on tarkoitettu lääkärin työn tueksi. Tavoitteena on tarjota lääkärille arviointiapua silloin, kun hän epäilee potilaallaan lääkityksellisiä ongelmia. Lääkäri voi ohjata potilaansa lääkehoidon kokonaisarviointiin, jonka tekee siihen erityispätevyyden hankkinut farmaseutti tai proviisori.

Koneellinen annosjakelu tarkoittaa palvelua, jossa apteekki yhteistyössä hoitavan lääkärin kanssa tarkistaa asiakkaan kokonaislääkityksen ja toimittaa säännöllisesti käytettävät tabletit ja kapselit kahdeksi viikoksi kerrallaan pakattuina muovisiin kerta-annospusseihin. Lääkkeiden mukana toimitetaan ajan tasalla oleva lääkityskortti, josta näkyy asiakkaan koko lääkitys.

Apteekki seuraa lääkitystä ja tekee muutosten yhteydessä perustarkistukset päällekkäisyydestä ja mahdollisista yhteisvaikutuksista. Lisäksi apteekki neuvottelee lääkärin kanssa mahdollisista muutostarpeista, huolehtii reseptien uusimisesta ja kehottaa asiakasta tarvittaessa käymään lääkärissä.

Koneellisesta annosjakelusta on muitakin hyötyjä: lääkityksen tarkistus lisää potilasturvallisuutta, kotiin ei kerry käyttämättömiä lääkkeitä ja asiakas maksaa vain hänelle toimitetuista lääkkeistä eikä koko pakkauksesta tai kolmen kuukauden lääkityksestä etukäteen. Hoitohenkilökunnalle jää enemmän aikaa varsinaiseen hoitotyöhön, kun lääkkeet on jaettu valmiiksi ja apteekki huolehtii reseptien hallinnoinnista.

Maksuseteli osana valinnanvapautta

Lain 17§ mukaan suoran valinnan palvelun tuottajan on annettava asiakkaalle maksusetelin avulla mahdollisuus valita palvelun tuottaja suoran valinnan palvelukokonaisuuksiin kuuluvissa sellaisissa yksittäisissä palveluissa, jotka ovat palvelukokonaisuuden itsenäisiä osakokonaisuuksia.

Lain perustelutekstissä osakokonaisuutena viitataan esimerkiksi erityistyöntekijöiden kuten puheterapeuttien, jalkojenhoitajien, erikoislääkäreiden palveluja. Tällaiseksi palveluksi voisi Apteekkariliiton näkemyksen mukaan sopia myös jotkin apteekkien palvelut, ensisijaisesti edellä mainitut lääkehuollon kokonaisarviointi ja koneellinen annosjakelu.

Lakiehdotuksessa ei ole määritelty mitä palvelukokonaisuudet ja niiden itsenäiset osakokonaisuudet tulevat olemaan. Ennen kuin valinnanvapauslakia ja sen vaikutuksia voidaan arvioida, tulee nämä olla määriteltyinä.

Suomen Apteekkariliitto pyytää tarkentamaan lain kohtaa maksusetelin käytöstä. Lääkehoitoon liittyvät palvelut, kuten koneellinen annosjakelu ja lääkehoidon arvioinnit muodostavat luontevan osakokonaisuuden, jonka apteekit voivat tarjota sote-rakenteissa maksuseteliperusteisesti.

Henkilökohtainen budjetti osana valinnanvapautta

Maakunnalla on velvollisuus ottaa käyttöön henkilökohtainen budjetti vanhuspalvelulain, vammaispalvelulain ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaisissa muissa kuin suoran valinnan palveluihin kuuluvissa sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Tämä asiakasryhmä on pitkäaikaisen ja laaja-alaisen tuen tarpeessa. Heidän palvelutarpeensa kartoituksessa ja asiakassuunnitelmassa tulee huomioida turvallisen lääkehoidon toteuttaminen. Maakunnan liikelaitoksen palvelusuunnitelmia tekevissä yksilöissä tulee olla lääkehoidon asiantuntija, jotta asiakas saa tukea ja ohjausta lääkehoitopalveluihin liittyvien valintojensa tueksi. Apteekin lääkehoitoon liittyvät palvelut tukevat tämän asiakasryhmän terveyttä, elämänlaatua ja toimintakykyä. Ne ovat tärkeä ja tarpeellinen osa henkilökohtaisen budjetin puitteissa annettuja terveydenhuollon palvelukokonaisuutta.

Lopuksi

Apteekin tehtävänä uudessa palvelurakenteessa tulisi olla lääkehoitojen onnistumisen tukeminen ja kustannussäästöjen varmistaminen lääkeneuvonnan ja itsehoidon neuvonnan keinoin. Apteekkien neuvontaa kannattaa hyödyntää myös ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa. Tätä työtä tehdään nytkin varsin paljon, mutta roolia ei ole lainsäädäntöön kirjattu. Apteekin rooli voitaisiin kirjata lainsäädäntöön esimerkiksi näin:

Avohuollon apteekkitoiminnan tavoitteena on osana terveydenhuollon palvelurakennetta varmistaa lääkehoitojen onnistumista, tukea itsehoitoa neuvonnan keinoin sekä osallistua ennaltaehkäisevään työhön.

Suomen Apteekkariliitto toivoo että Sosiaali- ja terveysministeriö huomioi edellä mainitut kohdat laissa valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Kunnioitavasti

Suomen Apteekkariliitto

Marja Ritala
Puheenjohtaja

Vesa Kujala
Farmaseuttinen johtaja